

Sygn. akt I C 331/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2012 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący S.S.O. Michał Gałek

Protokolant st. sekr. sądowy Irmina Kłak

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2012r. w Radomiu na rozprawie

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko R. K.

o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego z dnia 14 kwietnia 2011r. zawartej pomiędzy W. i A. małżonkami K. oraz R. K. w zakresie przysługującej powodowi wierzytelności w wysokości 300.000,00 dolarów

1. **oddala powództwo;**
2. **zasądza od M. J. na rzecz R. K. kwotę 3617,00 zł. (trzy tysiące sześćset siedemnaście zł) tytułem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt I C 331/12

UZASADNIENIE

Powód M. J. w pozwie wniesionym w dniu 31 sierpnia 2011 r. (data prezentaty) żądał uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego czynności prawnej

- umowy darowizny z dnia (...)r. Rep. (...), zawartej przez pozwanego R. K. i W. K., co przysługującej mu wierzytelność w wysokości 300 000 dolarów .

Wnosił także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu wg norm przepisanych,

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że okresie od czerwca - lipca 2007 roku po poczynieniu ustaleń telefonicznych brat powoda przekazał na konto W. K. w formie trzech przelewów środki pieniężne o łącznej wartości 300 000 dolarów tytułem sfinansowania zakupu mieszkania dla powoda i zakupu innych nieruchomości.

Dnia 11 lipca 2007 roku W. K. zawarł umowę ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...) przedmiotem której było ustanowienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku przy ulicy (...) w R. o powierzchni użytkowej (...) m2 składającego się z 2 pokoi, kuchni, łazienki z w. c. przedpokoju i piwnicy. Jednocześnie w dacie zawarcia umowy W. K. wpłacił wymagany wkład budowlany w wysokości 65.900 złotych.

Umową darowizny z dnia 14 kwietnia 2011 roku sporządzonej w formie aktu notarialnego Rep. (...) nr (...) W. K. darował pozwanemu wskazane wyżej mieszkanie.

Dokonanie czynności darowizny tego składnika majątkowego miało na celu pokrzywdzenie powoda, o czym pozwany wiedział. Twierdzenie powyższe powód wywiódł z zawartego w art. 527 § 3 k.c. domniemania świadomości pozwanego w zakresie pokrzywdzenia powoda, wynikające z faktu, iż W. K. i pozwany są bliskimi osobami.

Pozwany nie uznał powództwa i wnosił o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu podnosząc brak legitymacji.

Na rozprawie w dniu 22.06.2012r. Sąd określił stronom reprezentowanym przez profesjonalnych pełnomocników termin 14 dni na złożenie wszelkich wniosków oraz twierdzeń pod rygorem ich pominięcia (k.75).

W piśmie złożonym w dniu 6 lipca 2012r. powód oświadczył, że popiera powództwo z tą zmianą, że wnosil o uznanie za., bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny z dnia (...)roku, zawartej przez pozwanego i W. K., której wykonanie uczyniło całkowicie niemożliwym zadośćuczynieniu roszczeniu powoda o przeniesienie na jego rzecz spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), o powierzchni użytkowej (...) m^{((2))}, znajdującego się w budynku położonym w R. przy ulicy (...) o wartości 143 460 złotych stosownie do treści art. 59 k.c, która to zmiana powództwa mieści się w granicach dopuszczalnej zmiany powództwa stosownie do treści art. 193 k.p.c. Roszczenie powoda miało wynikać z zawartej w 2007r. z W. K. umowy zlecenia, na mocy której zobowiązał się on do nabycia przedmiotowego lokalu w imieniu własnym ale na rachunek powoda i do przeniesienia praw do tego loaklu na powoda, (k.79-81)

Pozwany nie uznał tak zmienionego powództwa i wnosil o jego oddalenie, obciążenie Powoda kosztami postępowania wg. norm przepisanych (k. 86).

Podniósł, że żądanie przedstawione przez powoda oparte na art. 59 k.c. jest nowym żądaniem w sprawie, opartym na innej podstawie faktycznej i innej podstawie prawnej.

Nie wyraził zgody na zmianę powództwa i cofnięcie pozwu .

Co do nowego żądania podniósł zarzuty:

- braku legitymacji czynnej dla powoda w zakresie zgłoszonego żądania
- braku legitymacji biernej dla pozwanego.
- przedawnienia roszczenia powoda, co do zasady na zasadzie art. 59 k.c. (umowa darowizny zawarta została dnia 14. 04. 2011 roku, a żądanie zgłoszone 06. 07. 2012 roku).

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 5 października 2012r. wyłączono z akt sprawy pozew z dnia 5 lipca 2012r. i nadano mu bieg jako oddzielnej sprawie .

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

W ocenie Sądu powód pierwotnie żądał uznania za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny zawartej pomiędzy pozwanym i W. K. szukając ochrony dla swej wierzytelności pieniężnej w wysokości 300.000,00 dolarów. Nie może budzić wątpliwości, że tak sformułowane żądanie i powołanie się w uzasadnieniu pozwu na domniemanie wynikające z art. 527 § 3 k.c. jednoznacznie wskazuje na skorzystanie przez powoda ze skargi pauliańskiej.

Natomiast w piśmie wniesionym 6 lipca 2012r. powód żądał uznania za bezskuteczną tej samej umowy darowizny ale na podstawie art. 59 k.c. wskazując, że uczyniła ona całkowicie niemożliwym wykonanie zawartej przez niego z W. K. umowy zlecenia zakupu i przeniesienie na powoda własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu będącego przedmiotem darowizny.

Powód nie wnosil o dokonanie jakichkolwiek zmian podmiotowych.

Zmiana powództwa może dotyczyć samego żądania, jego podstawy faktycznej lub też zarówno żądania jak i podstawy faktycznej.

Powszechnie przyjmuje się, że roszczenie dochodzone na podstawie art. 59 k.c. i roszczenie dochodzone na podstawie art. 527 k.c. są odmiennymi roszczeniami ze znacznie zróżnicowanymi przesłankami choćby zostały wyrażone w postaci identycznie brzmiącego żądania procesowego. Oba roszczenia wymagają od stron innych dowodów i wykazania wystąpienia innych przesłanek.

Sentencja wyroku uwzględniającego powództwo powinna określać konkretne roszczenie (art. 59 k.c.) albo konkretną wierzytelność (art. 527 k.c.), których zaspokojeniu ma służyć uznanie umowy za bezskuteczną wobec powoda. (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2009 r. V CSK 282/08 LEX nr 619665, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1970 r. III CRN 546/69 OSNC 1970/10/192, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1970 r. III CRN 546/69 OSNC 1970/10/192).

Okoliczność, że strona powodowa nie ma obowiązku wskazywania materialnoprawnej podstawy zgłoszonego żądania nie wyklucza tezy, że wskazanie tej podstawy przez powoda nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu sprawy, albowiem określa krąg okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie pozwu i wyznacza tym samym granice badania sądu (por. wyrok SN z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 252/98, OSNC 1999/9/152; wyrok SN z dnia 14 stycznia 2004 r., I CK 42/03, niepubl.)

Sąd podziela argumentację strony pozwanej, że w niniejszej sprawie powód w piśmie z dnia 5 lipca 2012r. wystąpił z całkowicie nowym roszczeniem.

Wskazany w tym piśmie jako podstawa prawna dochodzonego roszczenia artykuł 59 k.c. umożliwia zaspokojenie przysługującego osobie trzeciej takiego roszczenia, zadośćuczynienie któremu byłoby niemożliwe całkowicie lub częściowo wskutek wykonania umowy zawartej przez zobowiązanego do zaspokojenia tego roszczenia z inną osobą. Nie wymaga też wykazania jakichkolwiek dalszych przesłanek poza udowodnieniem, że strony umowy wiedziały o roszczeniu osoby trzeciej albo, że umowa była nieodpłatna.

Celem skargi paulińskiej jest natomiast zapewnienie wierzycielowi ochrony w razie niewypłacalności dłużnika przez przeciwdziałanie ujemnym dla wierzyciela skutkom czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, tzn. takiej czynności, wskutek której dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie narusza żadnych praw wierzyciela, jeżeli może on zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużnika.

Do udzielenia ochrony wierzycielowi konieczne jest wykazanie przez niego, że czynność prawna dłużnika została dokonana ze świadomości pokrzywdzenia wierzycieli, że osoba odnosząca korzyść z tej czynności o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, a nadto że wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

W sytuacji objętej hipotezą art. 59 k.c. bezskuteczność umowy w stosunku do osoby trzeciej działa przeciwko wszystkim kontrahentom umowy, wobec czego powództwo o uznanie umowy za bezskuteczną powinno być skierowane przeciwko wszystkim tym kontrahentom (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1969 r. III CZP 65/69 - OSNCP 1970, poz. 28, wyrok Sądu

Apelacyjnego w P. dnia 28 czerwca 2005 r. I ACa 433/05 LEX nr 175200).

Natomiast roszczenie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli - ze względu na zamierzony skutek, jakim jest umożliwienie wierzycielowi zaspokojenia w drodze egzekucji przysługującej mu przeciwko dłużnikowi wierzytelności z przedmiotów majątkowych, które wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły - powinno być, stosownie do dyspozycji art. 531 k.c. dochodzone tylko przeciwko osobie, która wskutek tej czynności odniosła korzyść majątkową.

Tej istotnej różnicy zdaje się nie zauważyć powód zaniechując ewentualnego dopozwania pozostałych stron przedmiotowej umowy darowizny.

O odmienności omówionych instytucji prawnych świadczą również terminy przewidziane do dochodzenia uznania czynności prawnej za bezskuteczną. W sytuacji określonej w art. 59 k.c. obowiązuje termin jednego roku od zawarcia umowy, natomiast do dochodzenia ochrony w razie niewypłacalności dłużnika przewidziany jest termin pięciu lat od daty czynności dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 534 k.c.).

Zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy powód nie dokonał zmiany powództwa sensu stricto ale wystąpił z nowym roszczeniem w miejsce poprzedniego. Za zmianę powództwa nie można uważać odstąpienia od dotychczasowego żądania i zgłoszenia całkowicie nowego. Jest to w istocie cofnięcie pierwotnego powództwa i wniesienie nowego.

W tej sytuacji istnieje podstawa do potraktowania oświadczenia powoda jako równoznacznego z cofnięciem pozwu pierwotnego i zastosowanie art. 203 k.p.c. o co wnosił pozwany.

Dokonana przez powoda zmiana powództwa łączyła się z dorozumianym cofnięciem dotychczasowych żądań. Pozwany nie wyraził jednak zgody na cofnięcie pozwu, które nastąpiło niewątpliwie w fazie procesu, kiedy jej zgoda była koniecznym wymogiem skuteczności tej czynności.

Powód nie złożył oświadczenia o zrzeczeniu się roszczenia wobec pozwanego uznając zapewne, że pierwotnie zgłoszone roszczenie bezprzedmiotowe i z niego zrezygnował.

Zgodzić się więc należy z pozwanym, że powództwo w tej części powinno być rozstrzygnięte merytorycznie.

Przepis art. 527 § 1 k.c. pozwala na uznanie bezskuteczności wobec wierzyciela, czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Powszechnie przyjmuje się, że możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony paulińskiej uzależniona jest od wykazania przez wierzyciela zgodnie z regułą dowodowa wyrażoną w art. 6 k.c. zaistnienia następujących przesłanek:

- 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności;
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika;
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Powód nawet nie próbował powołać się na to, że umowa darowizny na tyle uszczupliła majątek W. K., że został on pozbawiony możliwości zaspokojenia przysługującej względem niego wierzytelności pieniężnej, co jest koniecznym warunkiem do uwzględnienia jego powództwa w pierwotnej formie.

Z powyższych względów brak było podstaw do uwzględnienia roszczenia wniesionego na podstawie art. 527 i n. k.c. i powództwo należało oddalić.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), w tym także wynagrodzenie pełnomocnika

procesowego będącego adwokatem (art.98 § 3 k.p.c). Obie strony niniejszego postępowania zgłosiły żądania zasądzenia na ich rzecz poniesionych kosztów od przeciwnika.

Na podstawie § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) - Dz. U. 2002, Nr 163, póź. 1348 ze zm. minimalne wynagrodzenie pełnomocnika wynosi w niniejszej sprawie 3600 zł. Pozwanemu należy się także zwrot uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł o czym orzeczono w pkt 2 wyroku.